

4. Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2022 р. № 164..URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/164-2022-п#Text> (дата звернення:10.10.2022).

ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ ЗАГРОЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Захарченко А.М.,

завідувач науково-дослідної лабораторії публічної безпеки громад
Донецького державного університету внутрішніх справ
д.ю.н., професор

Із введенням в Україні воєнного стану постала необхідність коригування правової основи господарської діяльності, з урахуванням нових викликів і загроз для економічної системи нашої держави. Зазначене стосується, насамперед, господарської діяльності у державному секторі економіки, роль якого в умовах воєнного стану суттєво зростає.

1 квітня 2022 р. Верховною Радою України прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо здійснення моніторингу потенційних загроз національній безпеці України у сфері економіки» (далі – Закон № 2182-ІХ), яким закріплено обов'язки суб'єктів управління у державному секторі економіки стосовно проведення зазначеного моніторингу [1]. Разом з тим в контексті аналізу положень цього Закону вбачається низка недоліків та дискусійних аспектів.

У юридичній науці питання управління діяльністю суб'єктів господарювання державного сектору економіки досліджували О.А. Беяневич, Г.М. Будурова, О.М. Вінник, С.М. Грудницька, Р.А. Джабраїлов, І.М. Любімов, О.П. Подцерковний, І.А. Селіванова, В.А. Устименко та ін. Проте проблемні аспекти стосовно здійснення вищевказаного моніторингу у наукових працях дотепер не висвітлювалися.

Наведене вище вказує на актуальність порушеного питання та доцільність його дослідження з метою обґрунтування відповідних пропозицій.

Законом № 2182-ІХ передбачено, що суб'єкт управління державного унітарного підприємства, господарського товариства, у статутному капіталі

якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, а також господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать господарському товариству, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, зобов'язаний здійснювати моніторинг наявних або потенційних загроз національній безпеці України та у випадку їх виявлення вживати заходів для нейтралізації їх впливу на діяльність такого підприємства або товариства. Перелік конкретних заходів визначається суб'єктом управління або за його рішенням керівником підприємства або товариства з урахуванням його повноважень та може включати, зокрема, визначення виключним місцем виконання обов'язків керівника, заступників керівника, членів колегіального виконавчого органу (особи, яка здійснює повноваження одноосібного виконавчого органу), членів наглядової ради, інших посадових осіб адресу місцезнаходження такого підприємства або товариства та встановлення особливого режиму роботи зазначених осіб.

Аналогічні правила також встановлено стосовно державних банків. Водночас обумовлено, що прийнятий Закон № 2182-ІХ діє на період дії правового режиму воєнного стану.

Між тим ще до прийняття зазначеного Закону на етапі розгляду відповідного законопроекту Головне науково-експертне управління апарату Верховної Ради України небезпідставно зауважувало, що із законопроекту залишається незрозумілим, яким чином суб'єкт управління має здійснювати вищевказаний моніторинг та які заходи мають вживатися для нейтралізації впливу загроз національній безпеці України на діяльність відповідного підприємства або товариства, що може ускладнити реалізацію відповідного положення. У зв'язку з цим науково-експертне управління пропонувало передбачити, що порядок проведення такого моніторингу та орієнтовний перелік заходів для нейтралізації впливу загроз національній безпеці України на діяльність державних підприємств та відповідних господарських товариств визначається Кабінетом Міністрів України [2].

З урахуванням цього, слід констатувати, що механізм здійснення зазначеного моніторингу дійсно є невизначеним. При цьому з часу прийняття Закону № 2182-ІХ в офіційних джерелах не наведено будь-якої інформації щодо стану здійснення такого моніторингу, тоді як у разі прийняття відповідних рішень суб'єктів управління ці рішення мали б бути оприлюднені (як це передбачено постановою Кабінету Міністрів України від 9 листопада 2016 р.

№ 1067 [3]).

У зв'язку із зазначеним спадає на думку, що підхід, за якого обов'язок із здійснення моніторингу наявних або потенційних загроз національній безпеці України покладено саме на суб'єктів управління господарською діяльністю у державному секторі економіки навряд чи є обґрунтованим. Адже згідно з визначенням, закріпленим Законом України «Про національну безпеку України», загрози національній безпеці України – явища, тенденції і чинники, що унеможливають чи ускладнюють або можуть унеможливити чи ускладнити реалізацію національних інтересів та збереження національних цінностей України [4]. Відтак, здійснення моніторингу таких загроз дещо виходить за межі завдань, які мають виконуватися суб'єктами управління господарською діяльністю у державному секторі економіки. При цьому примітним є те, що відповідний обов'язок цих суб'єктів закріплено шляхом внесення змін до законів України «Про управління об'єктами державної власності» та «Про банки і банківську діяльність», тоді як спеціальний Закон України «Про національну безпеку України» взагалі не містить згадки про зазначений моніторинг, в тому числі не відносить його здійснення до повноважень жодного з органів, які входять до складу сектору безпеки і оборони і наділені спеціальною компетенцією у відповідній сфері. Реалізація вимог Закону № 2182-IX ускладнюється ще й тим, що на відміну від раніше чинного Закону України «Про основи національної безпеки України» [5] чинний Закон України «Про національну безпеку України» не містить переліку основних реальних та потенційних загроз національній безпеці України, зокрема, в економічній сфері.

З урахуванням викладеного вбачається, що правова регламентація порушеного питання потребує перегляду. Прийнятним варіантом вирішення цього питання може стати корегування раніше закріплених правил з уточненням, що суб'єкт управління державного унітарного підприємства, господарського товариства, яке належить до державного сектору економіки, зобов'язаний здійснювати моніторинг наявних та потенційних загроз фінансово-економічній безпеці відповідного підприємства (господарського товариства) та вживати заходів для усунення таких загроз. Визначення порядку здійснення такого моніторингу доцільно віднести до компетенції Міністерства економіки України як центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері управління об'єктами державної власності. У зазначеному порядку пропонується передбачити й

врахування суб'єктами управління можливості негативного впливу виявлених загроз на стан національної безпеки України. При цьому на відміну від положень Закону № 2182-IX варто визначити, що вищевказаний моніторинг здійснюється на постійній основі, адже загрози фінансово-економічній безпеці підконтрольних державі суб'єктів господарювання виникають не лише у період дії воєнного стану.

Реалізація наведених пропозицій сприятиме забезпеченню стабільного функціонування суб'єктів господарювання державного сектору економіки, включно із тими, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до деяких законів України щодо здійснення моніторингу потенційних загроз національній безпеці України у сфері економіки: Закон України від 1 квітня 2022 р. № 2182-IX. *Офіційний вісник України*. 2022. № 33. Ст. 1752.

2. Висновок Головного науково-експертного управління апарату Верховної Ради України на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо здійснення моніторингу потенційних загроз національній безпеці України у сфері економіки» (реєстр. № 7176 від 19.03.2022). *Офіційний веб-портал Верховної Ради України*. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39245>

3. Про затвердження Порядку оприлюднення інформації про діяльність державних унітарних підприємств та господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, а також господарських товариств, 50 і більше відсотків акцій (часток) яких належать господарським товариствам, частка держави в яких становить 100 відсотків: Постанова Кабінету Міністрів України від 9 листопада 2016 р. № 1067. *Офіційний вісник України*. 2017. № 26. Ст. 737.

4. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 31. Ст. 241.

5. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19 червня 2003 р. № 964-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 39. Ст. 351. (Втратив чинність).